

Pélé Yoets

Guezel - Guimel

ידוע חמר עון הגזל עד שאמרו (סנהדרין קח, א) שלא נחתם גזר דינם של דור המבול אלא על הגזל. וכל זמן שגזל בידו אין תפלתו נשמעת (שמות רבה כב ג) ומאכילים אותו לעולם הבא גחלי רתמים וצריך לחזר בגלגול כדי לשלם. והודעתי הן כתיב בקנטרס אורות אילים (דף קיג) מעשה נפלא שארע בימי הרב ישראל בעל שם טוב שבא אחד בגלגול סוס והיה עובד בכל כחו כדי לשלם את חובו. ויש שכתבו על מאמר רבותינו זכרונם לברכה שאמרו (יומא פה, א) שעל עברות שבין אדם לחברו אין יום הכפורים מכפר עד שירצה את חברו. שרצונם לומר שאפלו עברות שבין אדם למקום אין נמחלין עד ששייב את הגזלה וירצה את חברו (ועין במה שנכתב לקמן ערך "תשובה"). וחבל על דמשתכחין שנעשה להם הגזל כהתר מחמת שעשו לו שנוי השם, ובשם חריפות וחריצות והשתדלות יקראוהו, ונותן הודאות לאל על אשר עשה והצליח:

וכמה מיני גזל הם שדשו בהם רבים נזכיר מקצתם, השומע ישמע והחדל יחדל ועליו תבוא ברכת טוב. זה יצא ראשונה, מנהג רע ומר שנמצא בעולם, שהאיש אשר מטה ידו ואין לו נכסים רבים כרצונו או שנתרושש לגמרי, מה עושה, הולך לערי אדום, כגון וינ"א, ויניצי"א, ליפסיק"ה וכדומה, ולוקח סחורה מרבה בהקפה על מנת שלא לשלם או לוקח מבני עירו ואחר כך מראה שנשבר, ועל ידי שחד לשופטי ארץ עושה מה שרוצה ואחר ימים על כרחם שלא בטובתם מתרצים הבעלי חובות לעשרים למאה או שלשים למאה, ואם יאמרו על איש אחד שיוצא באצצע הדרך וגוזל את העוברים בשם לסטים יקרא

Questions au Rav Dayan (tome 6)

Ces questions, vous vous les êtes posées un jour, ou vous vous les poserez dans l'avenir...

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

ואחת דתו להמית אלבא דכלי עלמא, וכשנדקדק עושה אלה גרע טפי מהלסטים הזה מכמה פנים. א' שמהלסטים אדם יכול להשמר. ועוד, שהלסטים לא קבל טובה מזה האיש שגזלו, אבל כשלווה רשע על מנת שלא לשלם נמצא שהוא כפוי טובה ומשלם רעה תחת טובה לאיש אשר האמינו וגמל עמו חסד והלוהו, וכתוב (משלי יז יג) משיב רעה תחת טובה לא תמוש רעה מביתו. ועוד, שהלסטים אינו גונב אלא ממון וזה גונב ממון ודעת הבריות. ועוד, שנועל דלת בפני לויים ובהדי הוצא לקי כרבא (ב"ק צב, א). ועוד, שהלסטים אם יתפסוהו שלם ישלם ויהא לוקה ומשלם, לא כן זה שבכח שופטי האליל ליכול ולחדי ממון חברו ויעשה מה שלבו חפץ והבעל חוב יראה וכעס שניו יחרק ונמס ואין לו מושיע רק ה' יריב ריבם וקבע את קבעיהם נפש (משלי כב כג). ומעיד אני שהרבה אנשים ראיתי שעשו כזה ונתקים בהם מקרא שכתוב (ירמיה יז יא) עשה עשר ולא במשפט בחצי ימו יעזבנו ובאחריתו יהיה נבל. ואפלו מה שהיה בידם נאבד מהם, כי כך היא המדה, בא זה ואבד את זה, מלבד ענשו השמור לו לעולם הבא:

וידוע שגזל הגוי חמור מגזל ישראל, שנלוה עמו גם עון חלול השם החמור, וכתבו המקבלים שישראל הגוזל את הגוי גורם שהשר של הגוי יגזל שפע מהקדשה אל הקלפה, ונהי דקימא לן (שו"ע חושן משפט סימן שמח סעיף ב) טעות העכו"ם מתר, אבל אסור להטעותו, ואפלו למכר לו נבלה ולומר לו שהיא שחוטה או לתן לו מעות מזיפות ולומר לו שהן יפות או לערבם עם טובים וכדומה, הכל אסור וגזל גמור מקרי. ויש מין גזל אחר שנמצא בין השתפים כשהאחד קמצן מלהוציא הוצאות בביתו בא רעהו ונותן לאשתו שלא מדעתו והוא לוקח כנגדו, הרי זה גזל וחוטא ולא לו. יש דרך ישר לפני איש וביותר הדבר מצוי בין הנשים לתן צדקה או מתנות או להוציא הוצאות שלא מדעת בעלים, וגם זה גזל מקרי. שואל שלא מדעת גזלן הוי (ב"מ מא א). והרבה כשלו בענין נעלים וספרים וכדומה. מה מאד צריך

Questions au Rav Dayan (tome 6)

Ces questions, vous vous les êtes posées un jour, ou vous vous les poserez dans l'avenir...

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

לזהר ולשקל בפלס שלא לקבל ושלא לאכל מאיש אשר אכל ושתה יאמר לו ולבו בל עמו, או דאוזלי מוזיל גבה משום כסופא, דאיכא סרך גזל (ספר חסידים סימן שטז). ויש חברת רעים שנוטלים מחבריהם בתורת מתנה או בזול על כרחם שלא בטובתם של בעלים, והוא גזל גמור ונוסף גם הוא שעוברים על לאו דלא תחמד:

האמנים ובפרט מלמדי תינוקות אם אין עושים מלאכתם באמונה, ידם במעל וגזל יש בידם:
כתיב (משלי כח כד) גוזל אביו ואמו ואמר אין פשע חבר הוא לאיש משחית, והן בעון יש הרבה בנים המתפרצים אשר לא אמון בם וגוזלים אביהם ואמם. ואשר לא שת לבו ונכשל בגזל אביו ולא שאל ממנו מחילה, יתקן בהתפיס עם א חיו:
מה מאד צריך לזהר בגזל דרבים שנמצא שמרבה עברות כמנין האנשים אשר גזל מהם, ואם אפלו בגזל את היחיד קשה להשיב גזל הנאכל על אחת כמה וכמה הגוזל את הרבים שקשה תשובתו, ולכן צריך לזהר מאד. ואותם שחיבים לתן לקהל מסים וכדומה ופורעים במעות רעות ומפסידים את הרבים גזל הרבים בידם. וכהנה רבות רבו סעיפי וענפי הגזל ודרכי התר דמורה לנפשה האיש ההולך אחר עצת יצרו ואשר לא יבוא לדרש אלקים ולשמע בלמודים:
וכן יש גזל שאינו גזל בדיני אדם אבל הוא גזל בדיני שמים, כגון התוקע עצמו לדבר הלכה לדון עם חברו בדין תורה ולגבות ממנו ממון על לא חמס בכפיו, רק כי עינו הטעתו וגרם נזק לחברו, אך לא במרד ולא במעל רק בתם לבבו ובנקיון כפיו כאדם העושה בשלו, ואף אי מדינא חייב לשלם כל כי הא, אין רוח המקום נוחה הימנו ועושה אלה למס מרעהו חסד ועובר על ואהבת לרעך כמוך שהוא כלל גדול בתורה, ועל כגון זה אמרו (ערובין סה ב) אדם נכר בכיסו. ולפי חמר אסור הגזל וקשי תשובתו שהרי אמרו (ב"ק קיט, א) הגוזל את חברו אפלו שוה פרוטה כאלו גזל ממנו נפשו ונפש בניו ובנותיו, וכל זמן

Questions au Rav Dayan (tome 6)

Ces questions, vous vous les êtes posées un jour, ou vous vous les poserez dans l'avenir...

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

שהגזל בידו אין לו כפרה עולמית, וקשה להשיב גזל הנאכל
(חולין פט, א). הנה כי כן האיש הירא את ה' יזהר וישמר מאד
מכל דהוא אסור גזל בכל אפן שיהיה, ויהיה משאו ומתנו
באמונה, ואפלו אם דחיקא לה שעתא טובא והנושים נוגשים
בענשים קשים, לא מפני זה יפשט ידו בגזל חס ושלום, כי מוטב
לו לאדם שימות ברעב ואל יהי רשע לפני המקום שעה אחת,
ודורשי ה' לא יחסרו כל טוב (תהלים לד יא) כי ה' לא ימנע טוב
להולכים בתמים:

Questions au Rav Dayan (tome 6)

Ces questions, vous vous les êtes posées un jour, ou vous vous les poserez dans l'avenir...

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions